

NEVOILE REFUGIAȚILOR DIN UCRAINA - RAPORT DE ANALIZĂ

Nevoile refugiaților din Ucraina – raport de analiză FONPC

Raport realizat de

Natalyia Petrovici – Expert relații Ucraina FONPC

Hortensia Pașalău – Expert evaluare monitorizare FONPC

Supervizare: Daniela Boșca – Director executiv FONPC

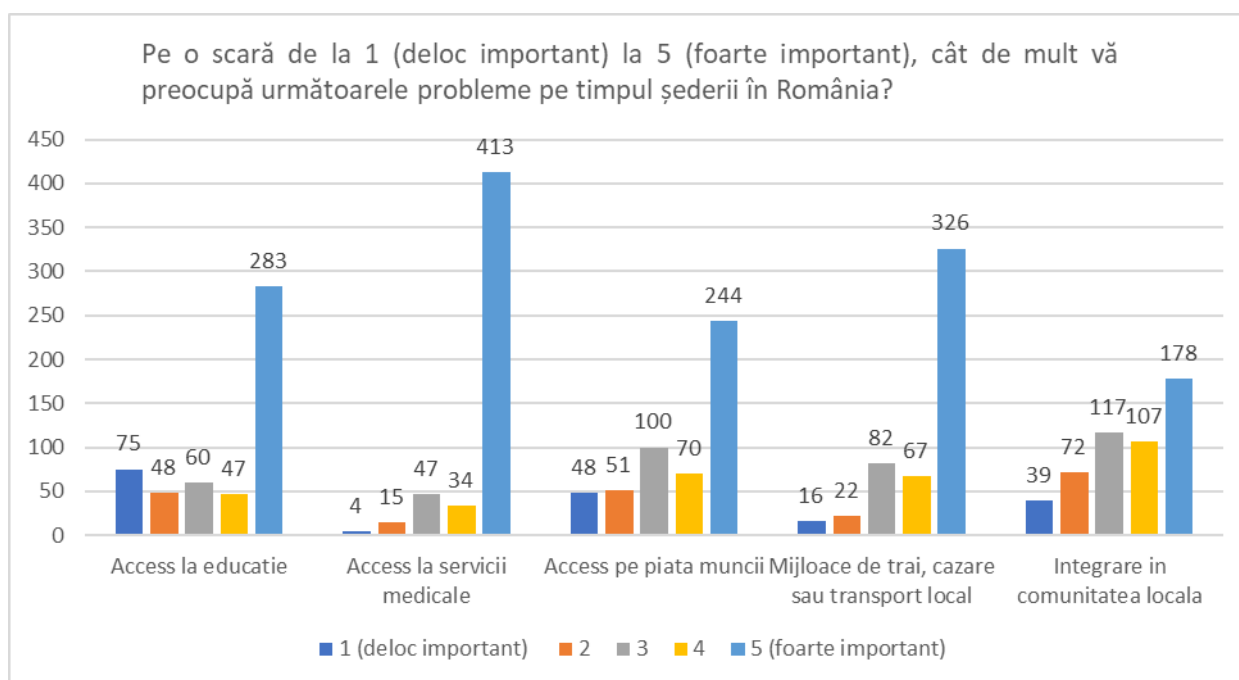
Cuprins

Prezentare generală a evaluării.....	2
Nevoi legate de educație.....	3
Nevoi legate de sănătate.....	4
Piața muncii și reabilitarea economică	6
Nevoile legate de mijloacele de trai.....	7
Incluziune socială.....	9
Alte nevoi.....	10
Recomandări	10
Informații demografice.....	11
Distribuția respondenților	13

Prezentare generală a evaluării

Federația Organizațiilor Neguvernamentale pentru Copil – FONPC a realizat cu ajutorul unui chestionar auto-administrat, un raport de analiză cu privire la nevoile refugiaților din Ucraina care s-au stabilit temporar în România. Colectarea datelor a avut loc în perioada 2 – 9 septembrie 2022 și a fost folosită o metodologie de interviuare web asistată de computer (o metodă rapidă de colectare a datelor pe baza unui chestionar standardizat via internet) și în total, au fost colectate date de la 513 respondenți. Scopul acestui sondaj a fost de a colecta răspunsuri de la cetățenii ucraineni, refugiați care locuiesc în România, pentru a le evalua nevoile pentru următoarele luni. Sondajul a fost format din șase întrebări, iar fiecare întrebare a permis respondenților să-și evalueze nevoile față de cele mai frecvente acțiuni din viața lor – acces la servicii medicale, educație, cazare/transport, piața muncii etc. Sondajul a folosit o scară Likert de cinci puncte pentru măsurare a nevoilor după cum urmează: 1 – deloc important; 2 – puțin important; 3 – moderat important; 4 – important; 5 – foarte important. Rezultatele sondajului au ajutat la identificarea de noi nevoi și priorități la șapte luni de la declanșarea războiului și vor facilita formularea de recomandări pentru activități îmbunătățite, care să poată răspunde în mod eficient acestor nevoi.

Prima întrebare a căutat să evalueze nevoile generale respondenților în ceea ce privește accesul la cinci sectoare: educație, sănătate, piața muncii, mijloace de trai și integrare socială și a scos în evidență faptul că respondenții sunt foarte preocupați în legătură cu accesul la servicii medicale, urmat de mijloacele de trai: accesul la locuințe adecvate, transport și informații generale de interes pentru refugiați. În al treilea rând a fost identificat accesul la educație, în al patrulea rând, accesul la piața muncii și în al cincilea rând, integrarea socială.

În ceea ce privește accesul la educație, 15% dintre respondenți au declarat că nu este deloc important pentru ei să aibă acces la educație în lunile următoare, 9% dintre respondenți au identificat accesul la educație ca fiind ușor important, 12% ca fiind de importanță moderată, 9% au răspuns că este important, iar restul de 55% dintre respondenți au declarat că este foarte important să aibă acces la educație în lunile următoare.

În ceea ce privește accesul la serviciile medicale, mai puțin de 1% dintre respondenți au declarat că nu este deloc important să aibă acces la serviciile legate de sănătate în viitorul apropiat, 3% au declarat că

este puțin important, 9% au declarat că este de importanță moderată, 7% au declarat că este important, iar marea majoritate, 81% dintre respondenți, au declarat că este foarte important să aibă acces la sănătate în viitorul apropiat.

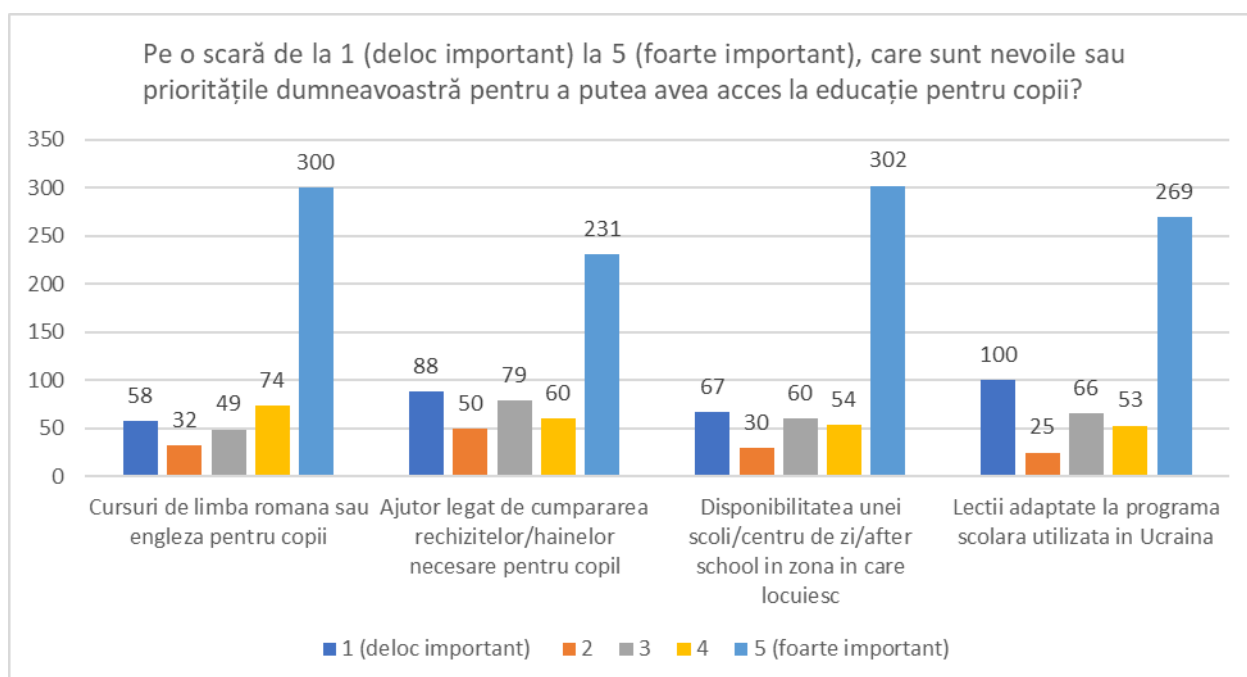
Accesul pe piața muncii a fost identificat ca fiind deloc important pentru 9% dintre respondenți, puțin important pentru alți 9%, moderat important pentru 20%, important pentru 14% și foarte important pentru 48% dintre respondenți.

Mijloacele de subsistență – accesul la locuințe adecvate, transport, informații generale – sunt o preocupare comună în rândul ucrainenilor. 3% au declarat că nevoile legate de traiul zilnic nu sunt deloc importante în lunile următoare, 4% au declarat că acestea sunt puțin importante, 16% au declarat că este de importanță moderată, 13% au declarat că este important, iar majoritatea, 64% din respondenți au declarat că acestea sunt foarte importante.

În cele din urmă, integrarea socială oferă răspunsuri mixte. 8% dintre respondenți susțin că integrarea socială nu este deloc importantă pentru ei în următoarele luni; 14% declară că este puțin importantă, 23% declară că este moderat importantă; pentru 21% dintre aceștia este important, iar 34% afirmă că este foarte important pentru ei să se integreze în comunitățile gazdă.

Nevoi legate de educație

A doua întrebare a explorat percepțiile ucrainenilor cu privire la diferite acțiuni care ar putea îmbunătăți accesul copiilor la educație. Printre aceste acțiuni se numără disponibilitatea cursurilor de limba română sau limba engleză pentru copii, sprijin în achiziționarea de rechizite sau îmbrăcăminte adecvată pentru copiii lor, disponibilitatea unei școli, a unui after school, sau a unui centru de învățământ în zona lor și posibilitatea de a participa la lecții adaptate la curriculumul folosit în Ucraina.

În ceea ce privește disponibilitatea cursurilor de limbi străine pentru copii (limba română sau engleză), 11% dintre respondenți au declarat că acestea nu sunt importante pentru a îmbunătăți accesul la educație al copiilor, 6% au declarat că acestea sunt puțin importante, 10% au declarat că au o importanță moderată; 15% au spus că sunt importante, iar majoritatea, 58% au declarat că disponibilitatea cursurilor de limbi străine (română sau engleză) este foarte importantă pentru a îmbunătăți accesul copiilor la educație formală.

În ceea ce privește primirea de sprijin pentru a-și asigura necesarul de rechizite sau haine școlare pentru copiii lor, 17% dintre respondenți au declarat că acest lucru nu este deloc important pentru copiii lor, puțin important pentru 10% dintre respondenți, importanță moderată pentru 16%, important pentru 10%, și foarte important pentru 45% dintre respondenți.

Disponibilitatea mai multor școli, servicii de tip after-school sau alte tipuri de centre educaționale care acceptă elevi ucraineni reprezintă preocupări relativ mari pentru familiile cu copii. 13% dintre respondenți au declarat că această problemă nu este deloc importantă pentru ei, 6% au răspuns că aceasta este puțin importantă, 12% au răspuns cu importanță moderată, 10% cu important și 59% au identificat această acțiune ca fiind foarte importantă pentru îmbunătățirea accesului copiilor la educație.

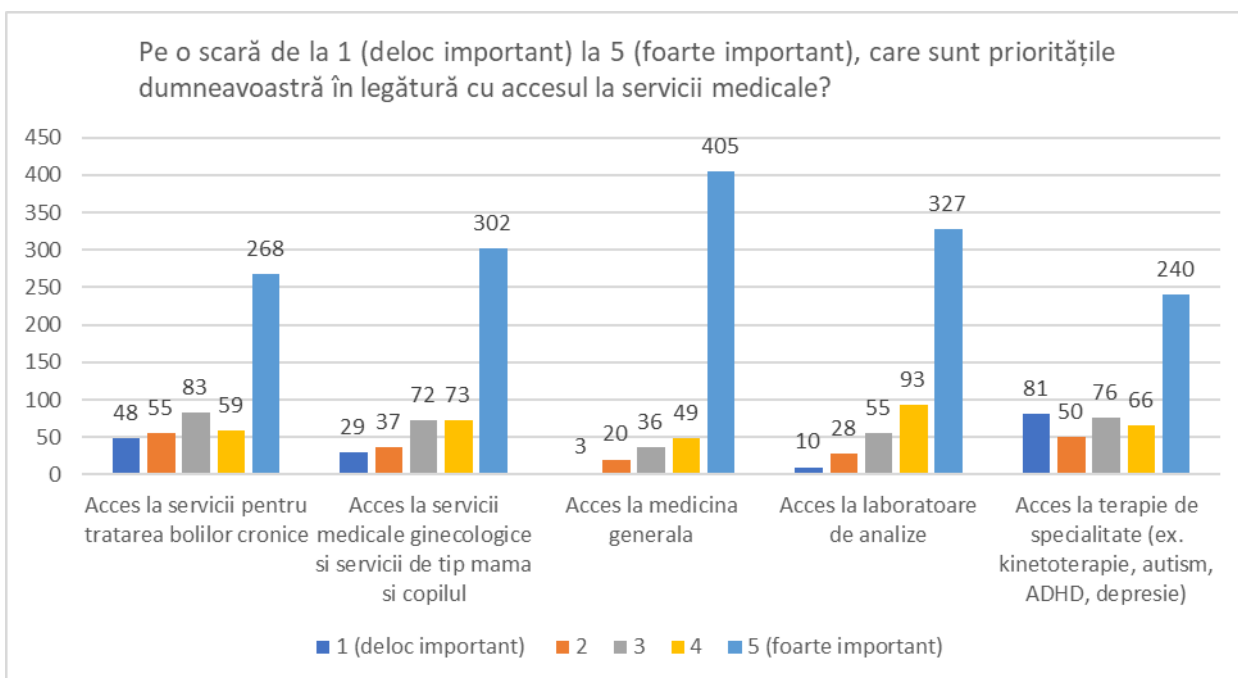
Disponibilitatea lecțiilor adaptate la curriculumul utilizat în Ucraina nu este deloc importantă pentru 20% dintre respondenți. 5% au declarat că este aceasta este puțin importantă, 13% au declarat că acest lucru este de importanță moderată pentru ei, 10% au declarat că este un fapt important, iar restul de 52% au declarat că este adaptarea lecțiilor este foarte importantă pentru educația copiilor lor.

În ceea ce privește educația, răspunsurile colectate la întrebarea deschisă au identificat provocări sau nevoi suplimentare după cum urmează:

- Provocări legate de înscrierea copiilor lor în grădinițele și școlile românești din cauza barierei lingvistice. În timp ce școlile private sunt mai deschise și sunt disponibile să primească și copii ucraineni, respondenții au afirmat că preferă sistemul public – cel mai probabil pentru că nu sunt în măsură să plătească taxele pentru școlile private.
- Acolo unde este fezabil, posibilitatea de a studia (online sau offline) cel puțin disciplinele de bază în limba ucraineană, inclusiv limba și literatura ucraineană;
- Disponibilitatea unei biblioteci cu cărți și materiale educaționale scrise în limba ucraineană.

Nevoi legate de sănătate

Accesul la serviciile medicale reprezintă cea mai presantă problema pentru cetățenii ucraineni. A treia întrebare a explorat accesul și percepțiile acestora cu privire la diferitele nevoi pe care le-ar putea avea în legătură cu accesul la servicii medicale, în special accesul la tratament specializat pentru bolile cornice, servicii medicale ginecologice și servicii de tipul mama și copilul, medicina generală, laboratoare de analize, terapie și servicii specializate (de exemplu kinetoterapie, terapie psihologică, comportamentală etc.).

Accesul la tratamente de specialitate pentru bolile cronice nu este deloc important pentru 9% dintre respondenți; a fost identificat ca fiind ușor important pentru 11% dintre respondenți, de importanță moderată pentru 16% dintre respondenți, important pentru 12% și foarte important pentru 52% dintre respondenți.

Aproximativ 6% dintre respondenți declară că accesul la servicii ginecologice sau servicii de sănătate menite mamei și copilului nu este deloc important, 7% afirmă că aceste servicii sunt ușor importante, 14% declară că acestea sunt de importanță moderată, 14% considera că acestea sunt importante și 59% dintre respondenți consideră că aceste servicii sunt foarte importante.

Mai puțin de 1% dintre respondenți (n=3/513) au considerat că accesul la medicina generală nu este deloc o nevoie importantă pentru lunile ce vor urma. 4% dintre respondenți afirmă că accesul la medicina generală este ușor important, 7% afirmă că acest lucru este de importanță moderată, 10% consideră că este important, iar marea majoritate, 79% (n=405/513) dintre respondenți consideră că accesul la medicina generală este foarte important.

În mod asemănător, accesul la laboratoarele de analize medicale este la fel de important în rândul cetățenilor ucraineni. Doar 2% dintre respondenți au spus că această nevoie nu este deloc importantă pentru ei, 5% au răspuns că aceasta este puțin importantă, 11% au spus că este o nevoie de importanță moderată, 18% au răspuns că aceasta este importantă și majoritatea, 64% dintre respondenți, au declarat că accesul la aceste servicii este foarte important.

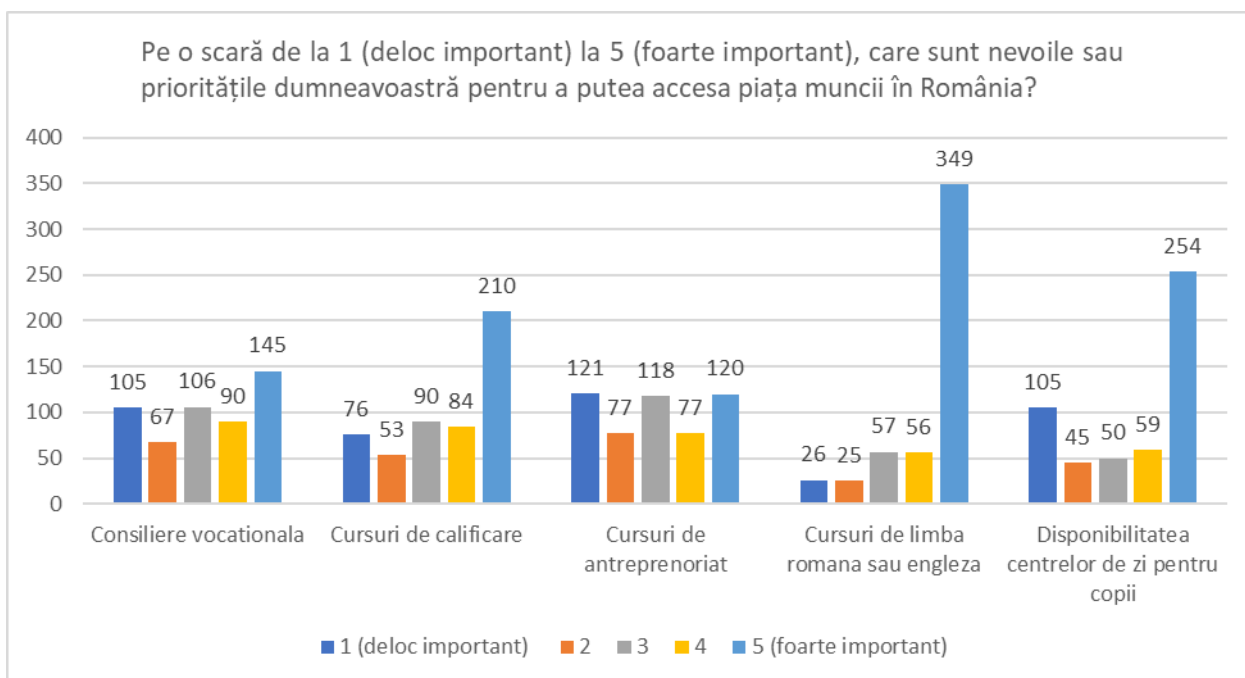
În cele din urmă, răspunsurile primite în legătură cu nevoia de a avea acces la terapie și alte servicii medicale specializate (de exemplu, kinetoterapie, terapie psihologică, comportamentală etc.) au fost variate. 16% dintre respondenți au afirmat că aceste servicii nu sunt deloc importante pentru ei, 10% consideră o nevoie puțin importantă, 15% consideră că importanța acestora este moderată, iar 12% consideră că aceste servicii sunt importante și 47% dintre respondenți consideră că sunt foarte importante.

La întrebarea deschisă respondenții au oferit informații detaliate legate de provocările cu care se confruntă legat de accesul la servicii medicale după cum urmează:

- Provocări în a se înregistra la un medic de familie deoarece mulți dintre medicii de familie nu doresc să înscrie cetățenii ucraineni. În consecință, acest lucru limitează capacitatea refugiaților de a-și procura medicamente pentru boli cronice din moment ce aceste medicamente necesită rețete. În plus, neînregistrarea la un medic de familie duce o altă provocare – refugiații nu pot beneficia de medicamente compensate (cel puțin parțial);
- Din cauza serviciilor limitate există provocări în accesarea centrelor de reabilitare pentru copii sau adulți cu dizabilități (de exemplu servicii precum logopedie, terapie comportamentală pentru copiii diagnosticați cu autism, kinetoterapie pentru persoanele care se recuperează după leziuni sau alte boli cronice etc.);
- Capacitate limitată de a primi consultații și de a primi tratament de la medicii de specialitate (cele mai frecvente specializări solicitate au fost medicii pediatrii, stomatologi, diabetologi și oftalmologi).

Piața muncii și reabilitarea economică

A patra întrebare a explorat nevoile ucrainenilor legate de capacitatea lor de a accesa piața locală a muncii și acțiunile care ar fi cele mai eficiente pentru a le îmbunătăți angajabilitatea și reabilitarea economică. Dintre acțiunile propuse (consiliere vocațională, cursuri de formare profesională sau de calificare, cursuri de antreprenariat, cursuri de limbă străină – engleză și/sau română, precum și disponibilitatea sporită a creșelor/centrelor de zi pentru copii), ucrainenii au afirmat că pentru a-și putea îmbunătăți angajabilitatea, cele mai importante nevoi sunt legate de accesul și disponibilitatea cursurilor de limbi străine și a centrelor de zi pentru copiii lor.

În ceea ce privește posibilitatea de a primi consiliere vocațională, 20% dintre respondenți au declarat că această oportunitate nu este deloc importantă pentru a-și îmbunătăți angajabilitatea, 13% au declarat că este puțin importantă, 21% au declarat că aceasta este o acțiune de importanță moderată, 18% au perceput acest lucru ca fiind o acțiune importantă și doar 28% dintre respondenți consideră că acest lucru este foarte important pentru a-și putea îmbunătăți accesul pe piața muncii.

Cursurile de formare profesională sau de calificare nu sunt deloc importante pentru 15% dintre respondenți, puțin importante pentru 10% dintre aceștia, de importanță moderată pentru 18%, importante pentru 16% și foarte importante pentru 41% dintre respondenți.

În ceea ce privește posibilitatea de a participa la cursuri de antreprenoriat pentru a dezvolta un set de competențe necesare pentru înființarea unei noi afaceri, majoritatea respondenților (24% dintre aceștia) au declarat că acest lucru nu este deloc important pentru redresarea lor economică, 15% au afirmat că acest lucru este doar puțin important. 23% au declarat că acest lucru este de importanță moderată, 15% au răspuns că aceasta este o acțiune importantă, iar 23% au perceput aceasta ca o acțiune foarte importantă pentru a-și spori oportunitățile de reabilitare economică.

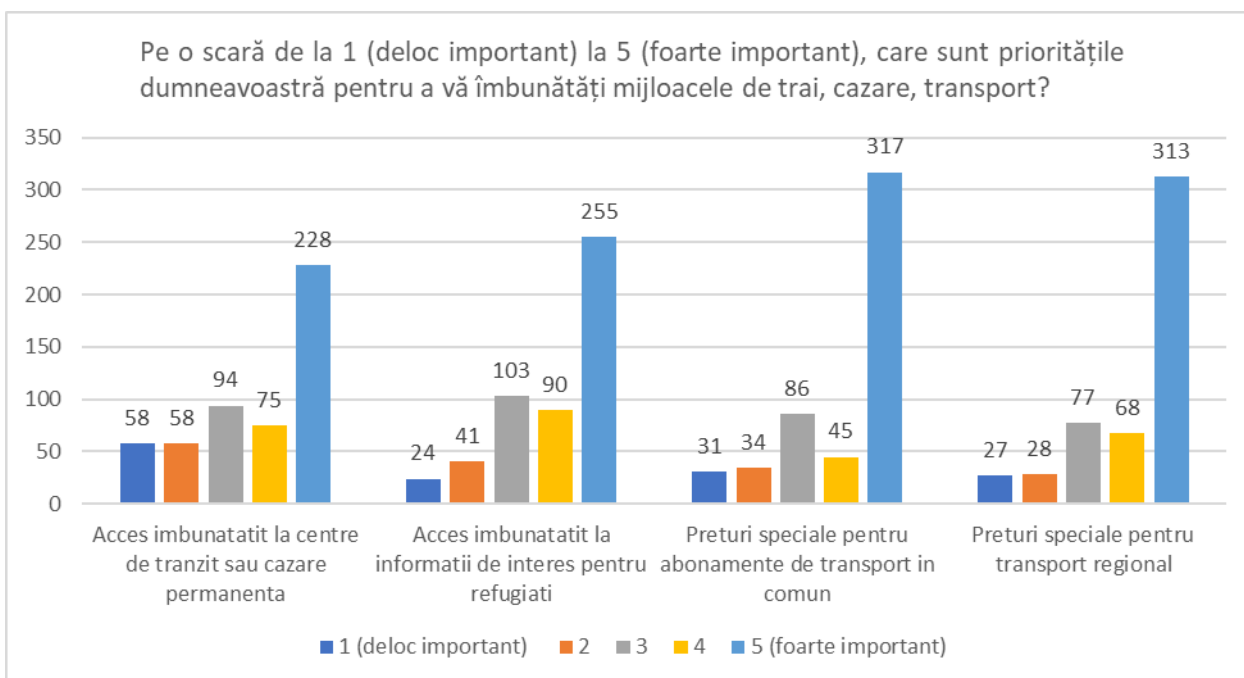
Majoritatea respondenților (68%) au declarat că posibilitatea de a participa la cursuri de limbi străine (română și/sau engleză) este foarte importantă pentru a se putea angaja și pentru a obține stabilitate financiară. 5% dintre respondenți au declarat că acestea nu sunt deloc importante pentru angajabilitatea lor, alți 5% au declarat că acestea sunt doar puțin importante, 11% au declarat că acestea sunt de importanță moderată, iar restul de 11% consideră că acestea sunt importante pentru dezvoltarea lor profesională.

Disponibilitatea grădinițelor sau a centrelor de zi pentru copii este, de asemenea, un pas important către facilitarea accesului pe piața muncii. 50% dintre respondenți afirmă că aceste servicii ar fi foarte importante și le-ar permite să acceseze piața muncii mai ușor, în timp ce la polul opus, 20% dintre respondenți nu consideră deloc importante aceste servicii. 9% afirmă că acestea sunt doar puțin importante, 10% le percep ca fiind de importanță moderată, iar restul de 11% le percep ca fiind importante în încercarea lor de a-și găsi un loc de muncă.

Răspunsurile deschise au scos la iveală faptul că cea mai presantă provocare în a accesa piața muncii este bariera lingvistică și că respondenții consideră că cel mai important ajutor primit ar fi cursurile de limba engleză și/sau română organizate în afara programului de lucru sau în weekend, fie online sau offline. Au fost solicitate și consultații privind legislația fiscală, precum și necesitatea unui sprijin suplimentar în angajare (sau ajutor financiar) pentru persoanele care au dizabilități sau sunt vârstnici.

Nevoile legate de mijloacele de trai

A cincea întrebare a urmărit să evalueze nevoile ucrainenilor în ceea ce privește accesul la centrele de tranzit, informații generale privind criza refugiaților, locuințe permanente și transport local sau regional. Rezultatele au arătat că cele mai stringente nevoi sunt legate de călătoriile locale/regionale.

În ceea ce privește accesul la centrele de tranzit sau locuințe permanente, 11% dintre respondenți au declarat că aceste servicii nu sunt deloc importante în viitorul apropiat, alți 11% au declarat că acestea sunt ușor importante, 18% le-au identificat ca fiind de importanță moderată, 15% au identificat aceste nevoi ca fiind importante, iar restul de 45% din totalul respondenților au identificat aceste nevoi ca fiind foarte importante în următoarele luni.

Accesul îmbunătățit la informații referitoare la politici legate de criza refugiaților este văzut ca deloc important de doar 4% dintre respondenți, 8% percep acest lucru ca fiind ușor important, 20% ca fiind de importanță moderată, 18% ca fiind important și 50% ca fiind foarte important.

Transportul local și regional s-a dovedit a fi cea mai preocupantă problemă în rândul respondenților. În ceea ce privește disponibilitatea abonamentelor lunare pentru transportul local, 6% dintre respondenți au menționat că transportul local la preț redus nu este deloc important pentru mobilitatea lor, alți 6% au declarat că este puțin important, 17% au declarat că este de importanță moderată, 9% au menționat este important, iar majoritatea, 62% din respondenți, au menționat că prețurile reduse sunt foarte importante pentru mobilitatea lor.

În ceea ce privește transportul regional, 5% dintre respondenți au menționat că prețurile reduse pentru transportul terestru nu sunt deloc importante pentru mobilitatea lor, 5% percep acest lucru ca fiind ușor important, 15% ca fiind de importanță moderată, 13% ca fiind important, iar majoritatea, 61%, au declarat că prețurile reduse sunt foarte importante pentru mobilitatea lor.

Răspunsurile deschise privind nevoile de îmbunătățire a mijloacelor de trai sunt strâns legate de nevoile specificate în ceea ce privește educația și accesul la piața muncii:

- Respondenții au menționat că prețurile transportului în comun și timpul necesar pentru deplasare sunt adesea ceea ce îi împiedică să acceseze puținele școli care primesc elevi ucraineni, precum și ceea ce îi împiedică să acceseze piața muncii sau activitățile organizate de diversele organizații care sprijină cetățenii ucraineni;
- În ceea ce privește locuințele, participanții au menționat că au întâmpinat provocări în închirierea unui apartament prin programul „50+20” din cauza faptului că proprietarii români

refuză să închirieze o garsonieră sau un apartament uneia sau două persoane, ci preferă să închirieze familiilor mai mari pentru a primi mai mulți bani;

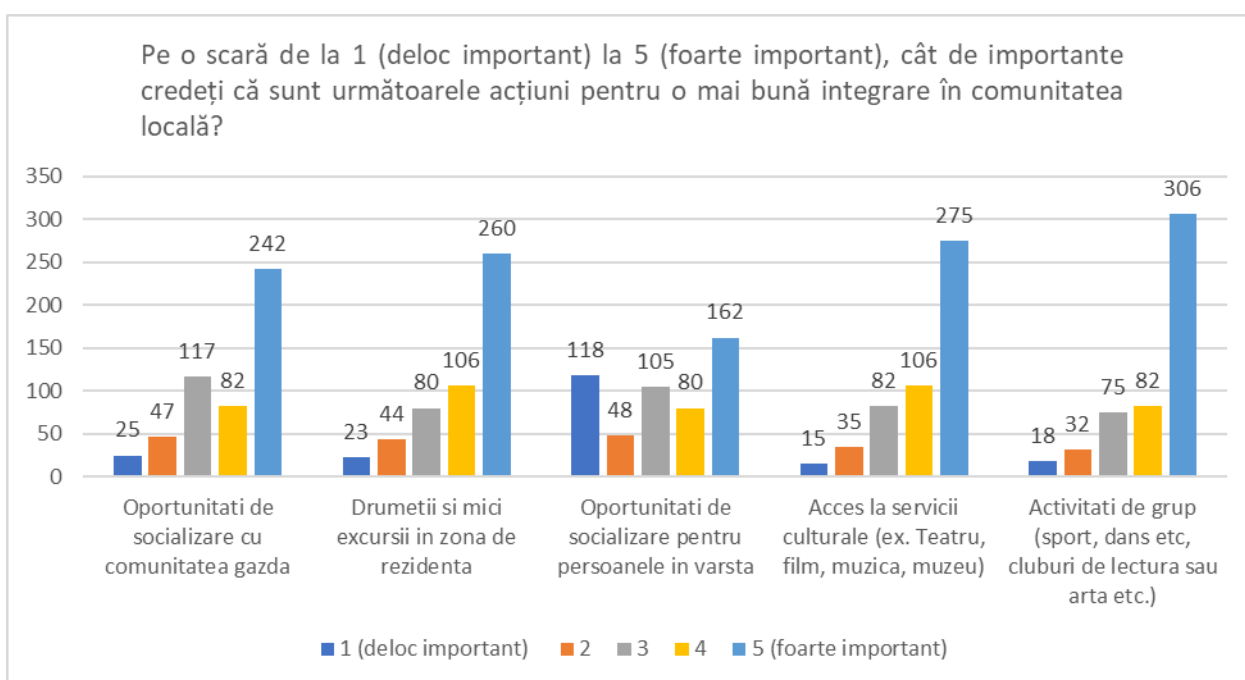
- Un număr semnificativ de respondenți au declarat că este nevoie de informații (de exemplu, cu privire la serviciile disponibile, ajutorul umanitar, cu privire la politici și orice alte informații noi legate de criza refugiaților) prezentate într-o limbă pe care o înțeleg, deoarece în prezent, nu știu ce servicii sunt disponibile. Un respondent a declarat că este nevoie de „mai multe informații la frontiere: unde, ce și cum”. Un alt respondent a oferit un exemplu despre cum consideră că ar putea fi adresate nevoile legate de acces la informații de actualitate: „este nevoie de asistență informațională și umanitară organizată, de exemplu, posibilitatea de a te înscrie online, apoi de a primi un SMS”;
- Alte solicitări au menționat necesitatea serviciilor veterinare, inclusiv ajutor în a-și hrăni animalele de companie.

În cele din urmă, unii respondenți au afirmat că este nevoie de reglementare și mecanisme de feedback/reclamații pe toată durata șederii lor în România. Unele răspunsuri care ar fi trebuit adresate mai degrabă unui mecanism de feedback legat de asistența umanitară includ:

- „Îmbunătățirea mecanismului de reclamare pentru cetățenii cărora le-au fost încălcate drepturile sau care au suferit diferite infracțiuni, abuzuri sau daune”;
- „Este foarte important, există un program excelent 50+20, dar nu există o organizație de control! Unde se poate reclama dacă cetățenii ucrainenii nu primesc plățile alimentare”;
- „Persoanele singure nu pot profita de programul 50+20”.

Incluziune socială

A șasea și ultima întrebare a urmărit să măsoare dorința ucrainenilor de a interacționa cu localnicii, de a se integra în comunitățile gazdă și care ar fi cele mai eficiente și bine primite activități pentru interacțiune.

Oportunitățile de a socializa și de a interacționa cu comunitatea gazdă sunt considerate deloc importante de 5% dintre respondenți, ușor importante pentru 9% dintre respondenți, 23% consideră acest lucru ca fiind de importanță moderată, 16% îl consideră important și 47% ca fiind foarte important.

Excursiile de scurtă durată, drumețiile, tururile ghidate de oraș etc. în vecinătatea zonei lor rezidențiale sunt considerate deloc importante pentru 4% dintre respondenți, ușor importante pentru 9%, de importanță moderată pentru 16%, importante pentru 21% și foarte importante pentru 50%.

Oportunitățile de socializare și activități de agrement pentru vârstnici sunt văzute ca deloc importante pentru 23% dintre respondenți, ușor importante pentru 9%, de importanță moderată pentru 20%, importante pentru 16% și foarte importante pentru restul de 32%.

Accesul la servicii culturale (de exemplu, teatru, filme, muzică, muzee, galerii de artă etc.) este văzut ca deloc important pentru 3% dintre respondenți, ușor important pentru 7%, de importanță moderată pentru 16%, important pentru 21%, și foarte important pentru majoritatea respondenților, respectiv 53%.

Activitățile de grup (de exemplu, sport, dans, cluburi de carte, cluburi de artă, meșteșuguri etc.) nu sunt deloc importante pentru doar 3% dintre respondenți, ușor importante pentru 6%, de importanță moderată pentru 15%, importante pentru 16%, și foarte important pentru majoritatea respondenților, mai exact 60%.

Răspunsurile deschise au menționat că este nevoie de mai multe activități educaționale și de dezvoltare pentru copii și tineri, precum și pentru activități sportive, de petrecere a timpului liber, ateliere creative și oportunități pentru tineri de a se întâlni și socializa. Respondenții și-au exprimat dorința de a înființa „colțuri ucrainene” unde își pot împărtăși cultura, precum și dorința de a participa la tururi ghidate, prelegeri și vizite la muzee pentru a afla mai multe despre istoria și obiceiurile românești.

Alte nevoi

În cele din urmă, mulți respondenți au menționat la întrebarea deschisă faptul că în continuare distribuțiile alimentare sunt necesare (în mare parte alimente și lapte praf pentru copii), la fel și distribuțiile de articole nealimentare (în special încălțăminte și haine pentru iarnă, produse de igienă și jucării, articole de papetărie și educaționale pentru copii). În special mamele cu mai mult de doi copii au precizat că au nevoie de asistență socială suplimentară pentru a-și satisface nevoile de bază (de exemplu, hrană și îmbrăcăminte) precum și acces la servicii pentru mama și copil, cum ar fi centrele de zi, unde își pot înscrie copiii, astfel încât să poată obține și merge la un loc de muncă.

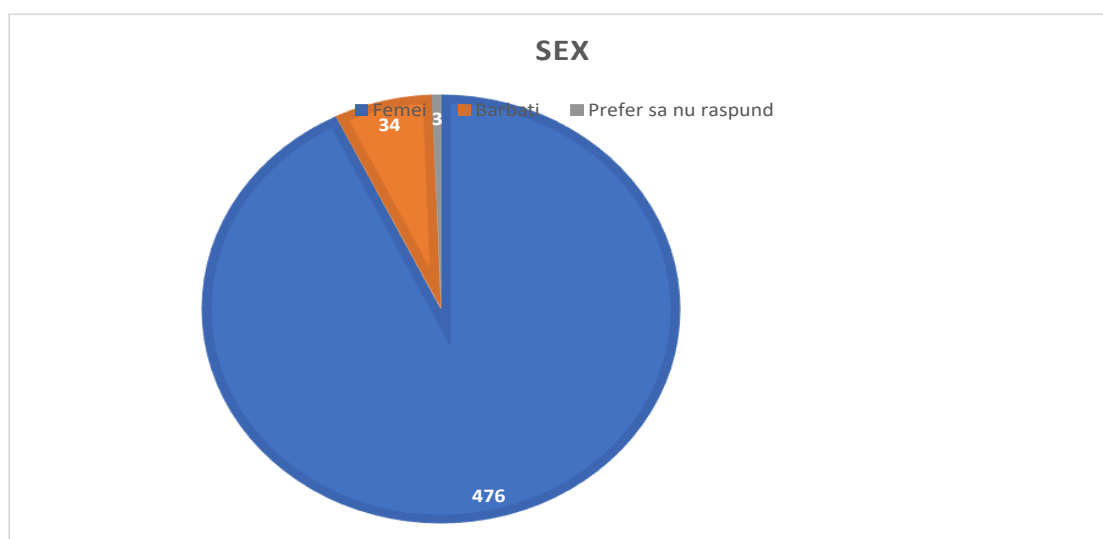
Recomandări

În urma rezultatelor acestei evaluări a nevoilor se fac următoarele recomandări:

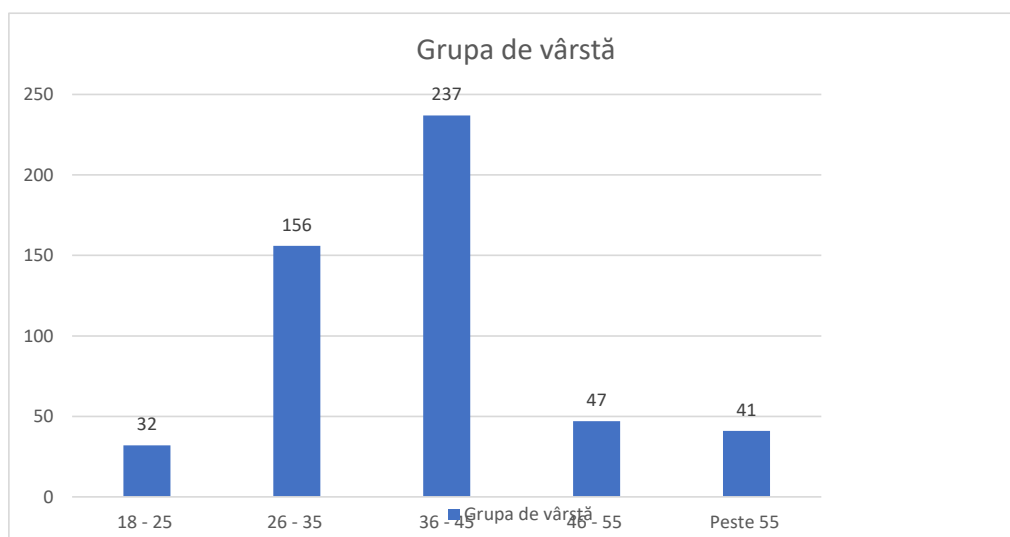
- Există o nevoie urgentă de advocacy și eforturi pentru promovarea și asigurarea accesului echitabil la asistență medicală pentru cetățenii ucraineni care s-au stabilit în România, precum și pentru accesul la educație pentru copiii ucraineni.

- Un mecanism de feedback și reclamații trebuie să fie stabilit cât mai curând posibil, precum și o responsabilitate sporită și transparență în modul în care Comisia Europeană sprijină România pentru a oferi servicii refugiaților din Ucraina.
- Organisme de control trebuie înființate de către stat pentru a preveni abuzurile și utilizarea abuzivă a programului „50+20” și a altor servicii similare.
- Proiectele și activitățile aflate în desfășurare trebuie adaptate la nevoile reale și actuale emergente, în special cursurile de limbi străine trebuie reevaluate și organizate în momente care sunt mai accesibile pentru beneficiari.
- Serviciile curente nu sunt bine cunoscute în rândul cetățenilor ucraineni. Este nevoie de o promovare îmbunătățită a activităților disponibile și, cel mai important, este nevoie de promovarea și diseminarea informațiilor în limbile (ucraineană sau rusă) înțelese de beneficiari.
- Pentru a facilita integrarea socială (precum și pentru a oferi oportunități de comunicare și de învățare a limbilor străine), ar trebui organizate activități pentru copii și tineri în regim mixt, atât pentru copiii români, cât și pentru cei ucraineni.

Informații demografice

În ceea ce privesc datele demografice, 97% dintre respondenți ($n=476/513$) au fost femei, iar restul de 3% au fost bărbați ($n=34/513$). Trei dintre cei 513 respondenți au preferat să nu răspundă la întrebarea privind sexul lor.

În ceea ce privesc vârstele aproximative ale respondenților, 6,2% dintre aceștia au între 18 și 25 de ani, 30,4% au între 26 și 35 de ani, 46,2% au între 36 și 45 de ani, 9,2% au între 46 și 55 de ani, iar restul de 8% au peste 55 de ani.

